

## OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

# Leveranstest och periodisk kontroll av strålskyddskläder

---

## Hitta i dokumentet

[Syfte](#)  
[Bakgrund](#)  
[Omfattning](#)  
[Ansvar](#)

[Metod och periodicitet](#)  
[Dokumentation](#)  
[Uppdaterat från föregående version](#)

---

## Syfte

Säkerställa att nya och befintliga strålskyddsplagg är i gott skick så att personal i verksamheter med joniserande strålning har välfungerande strålskydd.

## Bakgrund

Strålskyddskläderna är uppbyggda av ett yttertyg och ett strålskyddande material. Det strålskyddande materialet kan bestå av blygummi eller av en blandning av andra ämnen med motsvarande strålskyddsförmåga, så kallad blyekvivalens. Det strålskyddande skiktet kan skadas utan att det syns på utsidan, men eventuella skador kan påvisas med röntgengenomlysning. Generellt uppstår skador oftare i förkläde/kjol/väst än i halsskydd. Speciellt vid halsöppning och armhålor brukar skyddslagret lossna eller spricka först. Vid fästen för spännen och bälten kan också skador uppstå. Stickhål efter symaskinens nål i sömmarna och korta, tunna sprickor saknar praktisk betydelse för strålskyddet.

## Omfattning

Rutinen omfattar alla verksamheter som har strålskyddskläder, dvs halsskydd, förkläden, kjolar och västar. Rutinen styr registrering, ankomstkontroll och periodisk kontroll av dessa. Strålskyddsglasögon och övriga strålskydd, t ex takhängda eller mobila skärmar omfattas ej då skador på dessa bör vara uppenbara för användaren.

## Ansvar

Verksamhetschef har ansvar för att strålskyddskläder är i godkänt skick och att

- upprätta lokala rutiner för visuell kontroll och palpation
- genomlysningskontroll sker via sjukhusfysiker eller annan upplärd personal
- uttjänata skydd tas om hand på ett miljöriktigt sätt
- anskaffning och avyttring av skydd meddelas Sjukhusfysik

Sjukhusfysik ansvarar för att alla strålskyddsplagg och utfallet av genomförda genomlysningskontroller dokumenteras i ett register.

## **OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.**

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

## **Metod och periodicitet**

### **Visuell kontroll och palpation**

Kontrollera att ytteryget är helt med tanke på hygien samt att spännen, tryckknappar, avbärarbälten är hela. Känn igenom ytan och leta speciellt efter ojämnheter och om det kan finnas sprickor i skyddslagret. Vid misstanke om skada i det strålskyddande skiktet bör skyddet genomlysas. Hur ofta denna besiktning behöver genomföras beror på hur mycket skydden används. Varje verksamhet bör upprätta sina egna rutiner för detta.

### **Genomlysningskontroll**

Skyddet genomlysas med röntgen över hela ytan och kontroll sker för sprickor och hål vilka framträder tydligt. Ett fast genomlysningslab är enklast att använda för kontrollen. Alla skador av mindre betydelse dokumenteras som en anmärkning och om det är möjligt markeras skadan på plaggets insida. Samtliga strålskyddsplagg skall kontrolleras med genomlysning vid nyanskaffning samt därefter med tre års intervall. Skydd med anmärkningar genomlysas varje år.

### **Kassation av skydd**

Den som genomför genomlysningskontrollen bedömer vilka skydd som bör kasseras p g a otillräckligt strålskydd och meddelar den berörda verksamheten vilka skydd som behöver ersättas. Vid eventuella oklarheter kan sjukhusfysiker konsulteras. Skydd kan också kasseras p g a hygieniska aspekter vilket klinikerna själva avgör. Kassation ska ske enligt vad som står i avfallshandboken på intranätet. Endast i undantagsfall får uttjänta skydd lämnas till leverantören.

## **Dokumentation**

Sjukhusfysik för register över alla strålskyddsplagg. I detta register dokumenteras ankomstkontroll och efterföljande kontroller. Vid anskaffning eller avyttring (kassation) av strålskyddsplagg ska sjukhusfysiker meddelas för registrering/avregistrering.

### **Uppdaterat från föregående version**

2026-03-23 Revisionen har utökat frekvensen för kontroller från 2 år till 3 år förutom för skydd som har konstaterade mindre skador, vilka skall kontrolleras varje år. Vidare har en förändring skett när det gäller kassation av plagg för att uppfylla miljöreglerna.